

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 600

ואתחנן

שבת אורה

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה. מוסר והנהגות

נשאל רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, מה צריך לדבר באסיפת חיווק להורי תלמידים, ואמר להזכיר ולעמוד על מספר נקודות הראשון שבהם: שההורים לא ילחצו את הילד, לא לדרוש ממנו יותר מדי. לפעמים הורים לחוצים ורוצים שכבר בגיל קטנות ישב הילד עמם ולידם בבית הכנסת כל הזמן ויתפללו מתחילה ועד סוף, ואינם מבינים שסוף סוף הוא ילד, מה שחשוב יותר הוא להרגיל את הילד שמה שהוא מתפלל - שיהיה טוב וכדונן, טוב מעט בכונה מהרבות בלא כוונה. וכך נהג למעשה כשילדי היו קטנים והיו מגיעים באמצע התפילה לא ביקש להתחיל להתפלל מהתחלה, אלא מה שהינך מתפלל תתפלל טוב, ברכות השחר - תגיד טוב, ברכות קריאת שמע ו"שמונה עשרה" - תגיד טוב, קריאת התורה - שישמע חלק, העיקר לא להלחץ את הילד ולא להשניא ח"ו את התפילה על הילד. כך גם כשהאבא בוחן את הילד בשבת, צריך לראות שהילד יצא בתחושה שהאבא מרצה ממנו. (תשי"ע בנים)

אחד מחסידי קארלין, שהיה עובד ה', ובפרט בעת התפילה היה צועק בקול גבוה כמנהג חסידי קארלין, פעם אחת הוצרך לשבות שבתו בעיר סאדיגורא, שם התפללו בקול רממה דקה כידוע, ונכנס לפני השבת אל האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, ואמר, שהוא מבקש סליחה, אם במשך השבת לא ישלוט בעצמו ויצעק בתפילה כדרך חסידי קארלין. אמר לו האדמו"ר: למה לך לצעוק במקום שאין עושים כן? תתפלל כמנהג המקום, שלא לבלבל את המתפללים, ולא להפריע להם. ואכן, אותו חסיד התאמץ לשמוע בקולו, ובמשך תפלת השבת שלט על עצמו ולא צעק כלום, אבל כשהגיע לתפילת "נשמת", לא יכול יותר להתאפק, ופרץ בצעקות וקולות רמים. במוצאי שבת נכנס עוד פעם אל האדמו"ר מסאדיגורא להיפרד ממנו, וביקש מחילה על צעקותיו בשעת התפילה. אמר לו האדמו"ר: בודאי הנני מוחל, ולא אקפיד ח"ו על יהודי ירא שמים שמתפרץ בצעקות באמצע התפילה. שאל החסיד: אם הרבי מסכים לכך, מדוע בערב שבת אמר לי הרבי שלא אצעק? השיב לו הרבי: בערב שבת באת ואמרת שאתה עתיד להתפרץ, ועל זה אינני מסכים, שמתחלה תקבע בדתך להתפלל בקול נגד מנהג המקום. אבל לאחר שבאמת לא יכולת לשלוט בעצמך והתפרצת, בודאי אינני מקפיד על כך, שהרי כן נאה ויאה לחסידי קארלין. (נשמי ברכה)

המעמד של תפילה צריך להביא את האדם למורא גדול ושמחה עצומה, ויתענג בזה שהוא עומד ומתדבק בקב"ה. אי אפשר להעלות על הכתב רגש זה. מי שהרגיש זאת פעם אחת, יודע שזוהו התענוג הנפלא מכל תענוגי עולם הזה. (שערים בתפילה - מרבי שמשון פינקוס זצ"ל)

והנה מתפללים אנו שלש תפילות בכל יום. שחרית מנחה וערבית, ונותנים הרבה זמן על התפילה, אך זה עדיין אינו הכרח כלל שיהא לנו שייכות אמיתית לתפילה, כי עיקר מעלת התפילה היא שתהא עבודת הלב, ולא אמירת השפתיים גרידא, ואם לא מתלמדים לכך בזמן השחרות הבחורות והנערות כשעדיין צעירים, אז יכולים לעבור את כל החיים מבלי לדעת מה זה תפילה, כח ההרגל הוא ליבר בתפילה מבלי לשמוע כלל מה שאומרים ומבלי הרגש הלב, ואם חסר ההרגל החיובי אז רחוקים לגמרי מתפילה, וזהו צריך עמל ויגיעה, צריך הכנה ולימוד. תחילה צריך התבוננות המחשבה והלב במעשה התפילה, להחזיק את המחשבה לכוון המחשבה לפי רצונו ודעתו, ודומה האדם בזה לנהג המחזיק בהנהג בידו שברגע שישמשו ההנהג מידו יביא לידי אסון ר"ל, כך צריך לשלוט על מחשבתו לכוון מילות התפילה שמוציא מפיו. (אמרי דעת רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל)

והעיקר להקדים תפילה, עבודה נאצלה בתפילה, לצייר כמו חי איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב. (חזון איש)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר: מובא בחז"ל "מפני מה רצה משה ליכנס בארץ, וכי לאכול את פריה הוא צריך אלא הרבה מצוות יש שתלוין בארץ" וכו' (סוטה). הנה כי כן, כה עזה היא התשוקה של האדם השלם לקיום כל מצוה ומצוה. משה רבינו, אשר כל התורה נקראת על שמו, "תורת משה", וכל ימיו ושעותיו מלאים במצוות, עדיין מרגיש כי פגום הוא בהעדר המצוות התלויות בארץ, ורק בעבורן הוא מתחנן לעבור אל הארץ. מספרים על הנאון מוילנא, שטרם פטירתו בכה ואמר, שהוא מוכן להחליף כל חלקו בעולם הבא בעד שעה אחת נוספת של חיים. כאשר שאלוהו היתכן, עד כדי כך, השיב הלא משנה מפורשת היא "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא" (אבות ד, יז). כי על כן, דוקא הגר"א, שכידוע היה פרוש מכל תענוגות העולם הזה, היו חיי העולם הזה חשובים בעיניו באמת ובתמים. שכן איש המעלה חש תדיר שכל מצוה ומעשה שחסרים לו הרי הן עבודה כמיום בגופו. ומעניין שדוקא אנשי העולם הזה, המוסרים נפשם על כל הנאה ותאוה חומרית, מוכנים בקלות לאבד כל עולמם, בעבור תשוקה אחת שלא הצליחו למלאה. הן הן הדברים שכתב רש"י על תיבת "ואתחנן", "אף על פי שיש להם לצדיקים תליות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חיים". פירוש, כי הצדיק אינו דורש עבוד מעשי הטובים גמול כלשהוא, ולא עולה על דעתו שמגיע לו שכר על דבר שהוא נשמת אפו ומקור חיותו. על כן לא נותר לו אלא לבקש מתנת חיים. (פנינים משולחן גבוה נחלת אליעזר)

לא תספור על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו מפניו טעמו של איסור "לא תגרעו" מובן, אולם לכאורה מפני מה ציוותה התורה "לא תוסיפו", ומה בכך אם יוסיפו. על שאלה זו השיב המגיד מדובנא, על פי משל: אדם אחד רגיל היה לשאול כלים משכנו ובכל פעם כאשר היה נוטל בהשאלה כלי אחד, היה משיב לו שני כלים. שתי כפות עבוד כף אחת, שתי קערות עבוד קערה אחת. תמה המשאל ושאל אותו: מדוע הנך משיב לי שתי קערות והלא רק קערה אחת השאלתיך. השיבו השואל: הקערה אשר נתת לי, הרתה וילדה קערה נוספת, ואם כן שלך היא... יום אחד ביקש השואל משכנו שישאלו מנורת כסף גדולה, כי הוא עורך סעודה גדולה בביתו. נתן לו שכנו את מנורת הכסף בשמחה, בידעו כי למחרת יקבל שתי מנורות. למחרת, כאשר בא לישול את המנורה, השיבו השואל: מתה המנורה. החל המשאל לצעוק וללעוג: וכי מי שמע כזה דבר שמנורה מתה... החזיר לו השואל: וכי מי שמע או ראה שקערה או כף תלד... אלא כמו שהאמנת עד היום שקערה יכולה ללדת, כך גם תקבל ותאמין שמנורה יכולה למות... כך גם בקיום מצוות. אדם המוסיף במצוה באומרו כי מצוה יכולה "להרות" ו"ללדת", עלול הוא בעת שתגיע לידי מצוה גדולה ויקרה, לעשות תחבולות ולומר כי המצוה "מתה". כי הרי אין הדבר זר אצלו, שהלא כשם שיכולה המצוה ללדת, כך יכולה היא למות. לכן הזהירה התורה: "לא תוסיפי על הדבר" זאת מחשש פן תוספת זו תגרום בסופו של דבר - "ולא תגרעו ממנו".... (טללי אורות)

פי מי גוי גדול אשר לו אֱלֹהִים קרבים אֵלָיו כה' אֱלֹהֵינוּ בָּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו: הנה בא הכתוב כאן ולימד, שהקב"ה קרוב לעמו ישראל יותר מכל שאר הגוים והאומות, בעת שקוראים אליו, אך יש להבין, במה מתבטאת קרבה מופלאה זו? ב'כתב סופר' מבאר, כי הפסוק עצמו משיב על כך - כי הנה מדרך העולם, כאשר פונה אדם לבקש מחבירו דבר פעם אחת, והוא מתרצה לו, ולאחר מכן חוזר ומבקש ממנו דבר זה פעם אחר פעם, זה גורם לכך שהוא לא יאבה לו, וימנע מלסייע לו: ואילו אנו, מתפללים ופונים להקב"ה בכל יום ויום, מרבים בתחינות ובקשות פעם אחר פעם, והקב"ה נענה ומקבל תפילותינו. האם יש הוכחה גדולה מזו שאנו קרובים להקב"ה? והוא שאומר הכתוב: "כי מי גוי גדול אשר לו אֱלֹהִים קרבים אֵלָיו כה' אֱלֹהֵינוּ" - וכיצד מוכח שהוא כל כך קרוב לעמו ישראל? "ככל קראנו אֵלָיו" - אין הכוונה רק לאותו הזמן, אלא בעצם העובדה שאנו חוזרים ומבקשים ממנו ללא הרף, ולמרות הכל הוא קרוב אלינו ומקבל תפילותינו ברחמים... (לאהבי תורתך)

סיפור מההפטרה

את מי נועץ ויבניהו וילמדוהו בארץ משפט וילמדוהו דעת ודרך תבונות יודיענו: סיפור נכדו של ר' יעקב הלפרין המפורסם, מייסד שכונת "זכרון מאיר": "היה זה בימי קום המדינה, סבי, ר' יעקב הלפרין, הגיע אז עם בני משפחתו ארצה מאוסטרית והתגורר בעיר בני ברק. באותו זמן הגיעה בתו לפרקה ולא עברו ימים רבים והוא מקבל הצעת שידוך לבתו ממשפחה יוצאת גרמניה שזה עתה עלתה ארצה ומתגוררת כעת בירושלים. ר' יעקב נסע לירושלים על מנת לתת את נקנתה של המשפחה ולבדוק את טיבו של החתן. הוא נכנס פנימה אל הבית, התיישב עם אבי המשפחה, שוחח עמו ארוכות ואף ראה את החתן ודיבר עמו קמעא. לאחר שסיים את הביקור, הודה למשפחה ועשה את דרכו בחזרה אל ביתו בבני ברק. טרם שובו לביתו, נכנס פנימה, אל ביתו של רבו המובהק, מרן החזון איש, והתייעץ עמו בכל פרט. "נו, איך היה הבידור על המשפחה?", שאלו מיד החזון איש, אשר ידע על השידוך. "זה לא מתאים כלל", השיב הרב הלפרין, "איני מסכים בשום פנים ואופן שבתי תשתדך עם משפחה שכזו". שמע זאת החזון איש ושאל: "ומהן הסיבות לכך?". או אז פתח ר' יעקב וסיפר: "שלוש סיבות גדולות גרמו לי לדרת מההצעה הזו, ואלו הן: הראשונה, בפתח הבית אין להם מוזהב! השנייה, הרי נמצאים אנו בימי ספירת העומר בהם נהגו ישראל שלא להסתפר ולהתגלח, וכאשר נכנסתי פנימה אל הבית, ראיתי את כל בני הבית כולם מגולחים ומסופרים כביום רגיל. האם בית זה ייחשב לבית יראי ה'?! והשלישית, ראיתי בביתם קופת צדקה השייכת למוסד התומך בגופים המתנגדים לתורה ומצוותיה, ולכן אין ספק שבית כזה לא כקרא בית של תורה, ואין הוא מתאים כלל לרוחנו". החזון איש שמע את הדברים והניד ראשו בביטול לטענות. בדעתו, דעת תורה, הוא ראה זאת בצורה אחרת. "לדעתי, תוכלו להשתדך עם משפחה זו. אומר לך מה דעתי בעניין: לגבי המוזהב - אין לי ספק כי המוזהב בפתח ביתם נפלח זה עתה, אלא שהם לא הספיקו לקובעה מחדש טרם הגעת, אך כיהודים כשרים מקפידים הם כל השנה שתהא מוזהב כשרה ומהודרת בפתח ביתם. בעניין מה שראית אותם מגולחים בימים אלו של ספירת העומר, בטוחני שהסיבה היא כיון שארץ מוצאם היא גרמניה, שם המשיכו יהודים רבים להתגלח בימים אלו, מפני החשש לאיבה ושנאה מהגרמנים, ולכן רצו להידאות כמותם ובלבד שלא לעורר את שנאתם, וממילא המשיכו במנהגם זה גם כאן. אך אין לי ספק, שהבחור המדובר, ישנה ממנהגם לאחר נישואיו ויפסיק להתגלח בימי העומר. ולגבי הדבר האחרון ממנו חששת, והוא החזקת קופת צדקה של גוף המתנגד לתורה - לדעתי, תורמים הם למטרה זו מתוך תמימות ויצון לעזור בבניית הארץ, לסייע לפיתוחה ויישובה, אך הם אינם יודעים ואינם מכירים בהשקפתו הגרועה של אותו ארגון, לכן אינני חושש לכך שדעותיהם פסולות, ובוודאי שהבחור עצמו בעל השקפה טובה". חתם החזון איש את דבריו. ר' יעקב עמד מן הצד ותמה בליבו: "האמנם?...! , שמא זוהי "כף זכות" מיוחדת של החזון איש?". אך כיון שדברי מורו ורבו היו מקובלים ונאמנים עליו כאלף עדים, החליט לשוב לירושלים על מנת לבדוק שאכן כך הם פני הדברים. הוא שם פעמיו שוב לבית המשפחה, ולמרות איה הענימות, פנה אל אבי הבחור ושאל אותו את שלושת השאלות שהפריעו לו: לתנהגותו הרבה, "חכם עדיף מנביא", החל אבי המשפחה להסביר את פשר הדברים כאשר הוא חוזר על דברי החזון איש אחת לאחת... המוזהב נשמטה ממש היום ולא הספקנו להחזירה... הגילוח הוא מפני שכך נהגנו בגולה מאזימת הגרמנים, וקופת הצדקה נעשית מתוך רצון לתרומה לארץ ולא ידענו על שיטתם הפסולה. נדהם ר' יעקב לגלות כמה היתה הסתכלותו שטחית, וה"כף זכות" אכן נכונה ומדויקת, ומיד באותו ערב נסגר השידוך. (במעגלי צדק)

ועל הכל...

"פרפראות"

בילדותו של רבי זאב אידלמן זצ"ל שמע סיפור בבריסק על "ענוה מדומה": היה פרוש ועניי אחד שרצה לשמוע איך יספידו אותו. עשה את עצמו כחולה עד ש"מת". והתחילו להספיד את המעלות השונות שלו ואת הפרישות שלו שלא אכל דברים שונים, ופירטו, אך שכחו להזכיר שגם לא אכל כרוב (מחשש תולעים). זה היה מאוד איכפת לו עד שהתרומם הימת" וצעק: " והכרוב?" (רבי ועלול - דער איידלמאן)

"עני של טעם"

והטעם שנהגו לומר "ויברך דוד" ו"שירת הים", לפי שכל אותם חמשה עשר לשונות של שבח, הסודות בברכת "ישתבח" דורש ב"מכלתין" מתוך "שירת הים" ומתוך פסוקים של "ויברך דוד". (אבודרהם)

"מפי כתבם"

אין לשער ולתאר את גדולתו המופלאה של הסבא מנובהדרוק זצ"ל. הוא היה בבחינת "יעקב איש תם". הוא פשוט ראה עולם אחר כפשוטו, עולם של אמונה. הוא ידע בבירור כי יש בורא כל העולמים שהוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים בשמים ובארץ אינם נמצאים אלא מאמיתת הימצאו. וחזן ממנו ומרצונו יתברך אין כלום! איזה מבט! איזה אור! וזאת הגדלות הזאת הוא לא השאיר רק לעצמו. הוא בנה עולם. העמיד תלמידים רבים כדוגמתו. אינני יודע אם מותר לומר זאת, אך כמדומה שהסבא מנובהדרוק היה בבחינת כוכב שפעם חלף בשמים והשאיר לנו אישורו אור שנתענע אלינו. כי אכן העולם אינו יכול לעמוד בגדלות ורוממות כזו. אך לכה"פ עלינו לדעת שישנה אמת כזאת, להכניס לתוך מהלך החיים שלנו שהאמת של העולם היא האמת של האמונה. ישנה בדברים השלכה לעולם המעשה. פעם העולם היה שונה. אדם היה חי ברשות היחיד שלו, בארבע אמות שלו, עם כמה שכנים, ובעיקר - בתוך בית המדרש. היום אנחנו חיים עם כל העולם. אדם הולך למקוה ושומע חדרות וולא משנה כלל אלו חדרות. קורא עיתון ומחזיר לראשו המון ידיעות. בצורה כזו הוא פשוט מטפף לעצמו אלפי אלפי טיפות של שקר! לדוגמא: בעיתון נכתב כי "כוחותינו השיבו אש". אין כאן לכאורה דבר רע. בסה"כ חדרות. אך עלינו לדעת כי אלו מילים שחודרות לתוך הלב והודרות אותנו, מסנוורות אותנו, וגורמות לנו לעוות את כל המבט שלנו על העולם יונך, מדי יום ביומו חודרות למוחנו, מאה, מאתיים ואולי גם חמש מאות שקרים, חושך! ידיעות שבעצם לא היו ולא נבראו. זו אינה המציאות האמיתית! יעקב אבינו היה "איש תם" - היתה לו שלימות, מבט שלם, והוא גם היה "יושב אהלים" - מצא את הכל בתוך החומש. נכון, כל אחד רוצה ונהנה לשמוע חדרות, אך השאלה היא היכן ניתן למצוא את ה"חדשות" באמת. העולם משחית אותנו, הורס את שכלנו ואת מבטנו על העולם. אם נשים לב נראה כי פעמים רבות בשיחות שלנו אחד עם השני משולבים גם כמה דברי כפירה, אפיקורסות, וסתם דברים שלא היו ולא נבראו, כגון: "אני חושב שראש ממשלה פלוני יציל את המצב" - "טוב, אולי אין לו סיכוי..." וכו'... אתה רוצה לדעת מה קורה היום בעולם? - חפש בחומש דברים, חפש בנביא ישעיה. תעיין מעט במה שנאמר בפרשת האזינו: "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור" וכיוצא"ב. שם כתובות החדשות באמת כפשוטו! שם מגלה לנו התורה הקדושה מה קרה, מה קורה ומה עתיד לקרות. שם נמצאת ה"אמת ואמונה" של העולם. (נפש שמשוך)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן מים שאובים, שיהיו לכתחילה כשרים לטבילה, בלי כל השקד, ובלי שום המשכה, ותוספת מים כשרים כלל, רק כמו שהם שאובים ממש?

תשובה: מים שאובים שנעשו קרח והפשירו, כשרים לטבילה. (אבן בוחן שקרי שלום)

מפתחמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

האדם, כל זמן שהוא בריא ושלם, אינו מרגיש את כל טובו שבידו. (חזון נחום)
ומה נפלא הדבר כי ביכולת האדם להשיג דאגותיו לפני אדון עולם. (חזון איש)
כשאני מדבר [יכול להיות] שאתחרט. וכשאני מדבר לא אתחרט. (רבי שלמה אבן גבירול)